

บทที่ 1

ลักษณะของธุรกิจระหว่างประเทศและเอกสารการค้า

เค้าโครงเรื่อง

ความสำคัญและบทบาทของธุรกิจระหว่างประเทศและเอกสารการค้า ความหมายของธุรกิจระหว่างประเทศและเอกสารการค้าระหว่างประเทศ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเอกสารการค้าระหว่างประเทศ ประเภทของเอกสารการค้าระหว่างประเทศ

สาระสำคัญ

1. ความสำคัญและบทบาทของธุรกิจระหว่างประเทศและเอกสารการค้า
2. ความหมายของธุรกิจระหว่างประเทศและเอกสารการค้า
3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเอกสารการค้าระหว่างประเทศ
4. ประเภทของเอกสารการค้าระหว่างประเทศ

จุดประสงค์ของการเรียนรู้

1. เพื่อให้รู้เกี่ยวกับความสำคัญและบทบาทของธุรกิจระหว่างประเทศและเอกสารการค้า ความหมายของธุรกิจระหว่างประเทศและเอกสารการค้าระหว่างประเทศ
2. ช่วยให้ผู้สามารถติดต่อกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเอกสารการค้าระหว่างประเทศ
3. มีความรู้เกี่ยวกับประเภทของเอกสารการค้าระหว่างประเทศ

ความนำ

ธุรกิจระหว่างประเทศ (International Business) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริการระหว่างประเทศ การซื้อขายแลกเปลี่ยนซึ่งอาจจะเป็นหลายประเทศก็ได้ ธุรกิจระหว่างประเทศมีบทบาทกว้างขวางมาก ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าและการลงทุนที่จัดทำนอกขอบเขตของธุรกิจในประเทศ การค้าระหว่างประเทศที่สำคัญคือการนำสินค้าเข้า การส่งสินค้าออก ส่วนการลงทุนส่วนใหญ่เป็นการผลิตสินค้าทุกชนิด ในการทำธุรกิจระหว่างประเทศปัจจัยการผลิตถูกใช้

เพื่อการผลิตสินค้าที่ตนได้เปรียบ มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ธุรกิจระหว่างประเทศบรรลุถึงความสำเร็จสูงสุด ผู้ที่ทำธุรกิจต้องมีความรู้ความสามารถรอบตัวในสาขาวิชาการต่างๆ เช่น เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ กฎหมาย รัฐศาสตร์ มานุษยวิทยาและอื่นๆ เพราะผู้ดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ มิใช่จะเน้นเฉพาะการนำเข้าและส่งออกสินค้าเท่านั้น จะต้องรู้ว่าทรัพยากรธรรมชาติของโลกมีอยู่ที่ใดบ้าง รู้จักผู้นำธุรกิจของโลก รู้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั่วโลก ทราบนโยบายเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในแต่ละประเทศ เพื่อผลิตสินค้าให้ถูกกับรสนิยมของแต่ละท้องถิ่น

ย้อนหลังไปเพียง 20 ปี การค้าและการลงทุนของโลกได้วิวัฒนาการก้าวหน้าไปอย่างมาก การค้าและการลงทุนเพิ่มขึ้นแทบทุกประเทศในโลกได้ตระหนักถึงความสำคัญของธุรกิจระหว่างประเทศเพราะไม่มีประเทศใดในโลกมีทรัพยากรครบถ้วนต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

แต่อย่างไรก็ตามธุรกิจระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการนำเข้าหรือการส่งออกสินค้าจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยเอกสาร ซึ่งเอกสารที่ได้มาต้องมีการติดต่อกับกลุ่มบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจระหว่างประเทศ ดังนั้นเอกสารนี้จึงเป็นเอกสารการค้าเพื่อประกอบในการนำเข้าหรือส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ซึ่งนักศึกษา ผู้ทำธุรกิจระหว่างประเทศ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจระหว่างประเทศและผู้สนใจ จึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของธุรกิจระหว่างประเทศและเอกสารการค้าดังกล่าวรายละเอียดต่อไป

ความสำคัญและบทบาทของธุรกิจระหว่างประเทศและเอกสารการค้า

ธุรกิจระหว่างประเทศเกิดขึ้นจากหลักความได้เปรียบเสียเปรียบที่เรียกว่า Principle of Comparative Advantage โดยจะมุ่งผลิตสินค้าที่ตนเองมีความชำนาญหรือมีความได้เปรียบไปขายยังต่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันก็จะซื้อหรือนำเข้าสินค้าที่ตนเองไม่มีความชำนาญหรือเสียเปรียบ เช่น สิ่งซื้อสินค้าที่มีต้นทุนการผลิตในต่างประเทศต่ำกว่าการที่จะผลิตสินค้านั้นๆภายในประเทศ สิ่งซื้อหรือนำเข้าสินค้าบางอย่างที่ไม่สามารถผลิตในประเทศได้ นำเข้าเพื่อสนองความต้องการของคนภายในประเทศ ธุรกิจระหว่างประเทศเริ่มมีบทบาทในชีวิตของมนุษย์มากขึ้น อดีตการค้าขายเริ่มจากการแลกเปลี่ยนสินค้า (Barter Trade) ต่อมาพัฒนาโดยใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน จนกระทั่งในปัจจุบันเทคโนโลยีสื่ออิเล็กทรอนิกส์เจริญขึ้นมาก การติดต่อค้าขาย

ระหว่างประเทศให้ความสำคัญกับสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์หรือที่เรียกว่า E-Commerce เนื่องจากค่าใช้จ่ายต่ำสามารถติดต่อกันได้รวดเร็ว มีขอบเขตในวงกว้างคือติดต่อกับคนได้ทั่วโลก ทำให้การซื้อขายทำได้สะดวกมากยิ่งขึ้น การดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศมีวัตถุประสงค์เหมือนธุรกิจทั่วๆไปคือกำไร ผู้ทำธุรกิจระหว่างประเทศจึงต้องพยายามทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด โดยต้องคำนึงถึงคุณภาพด้วย ซึ่งจะทำให้สามารถสู้คู่แข่งได้ ทั้งรายได้และกำไรมีส่วนกระตุ้นให้ผู้ประกอบธุรกิจระหว่างประเทศขยายวงกว้างทั่วโลก

ปัจจุบันธุรกิจระหว่างประเทศนับวันยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากทำรายได้เข้าสู่ประเทศทำให้ประเทศได้รับเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะประเทศที่ส่งสินค้าออกมูลค่าจำนวนมากและนำเข้าสินค้ามูลค่าน้อยก็จะได้เปรียบดุลการค้า การทำธุรกิจระหว่างประเทศทำให้ปัจจัยการผลิตของประเทศถูกใช้ในการผลิตสินค้าที่ตนได้เปรียบ ทรัพยากรถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะ (Specialization) มีการแบ่งงานกันทำตามความเหมาะสม ช่วยยกระดับรายได้ของประชากร มีการกระจายรายได้ไปยังสาขาต่างๆ เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวรัฐบาลมีรายได้จากการเก็บภาษี ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาประเทศต่อไป อัตราการว่างงานลดลง เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ทำให้มีสินค้าและบริการหลากหลาย สินค้าที่คิดค้นใหม่ๆเกิดขึ้น

ธุรกิจระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะการส่งออกเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ประเทศได้เปรียบดุลการค้ากับต่างประเทศ เนื่องจากการส่งออกสินค้าปริมาณมาก เงินตราต่างประเทศจะไหลเข้าประเทศ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศโดยรวมดี ในทางตรงกันข้ามถ้าการส่งออกสินค้าได้น้อยกว่าการนำเข้าสินค้าจะทำให้ประเทศขาดดุลการค้า ดังนั้นแต่ละประเทศพยายามหาวิธีการในการส่งเสริมการส่งออก ตัวอย่างเช่นประเทศที่มุ่งส่งเสริมการส่งออกก็จะใช้มาตรการต่างๆ เช่น การชดเชยค่าภาษีอากร การส่งเสริมการลงทุน การคืนอากรตามมาตรา 19 ทวิ การจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมส่งออก เขตปลอดอากร การตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ฯลฯ ซึ่งการส่งออกมีขั้นตอนที่ผู้ส่งออกต้องติดต่อกับหลายหน่วยงาน เพื่อสนับสนุนให้สินค้าที่ผลิตในประเทศไทยสามารถส่งสินค้าไปจำหน่ายในต่างประเทศ และแข่งขันกับนานาประเทศในตลาดโลกได้ รัฐบาลจึงได้ตั้งหน่วยงานสนับสนุนและรับผิดชอบในการสนับสนุนการผลิตเพื่อการส่งออก ก็คือกรมศุลกากร กรมส่งเสริมการส่งออก กรมการค้าต่างประเทศ กรมเจรจาต่อรอง ฯลฯ ตลอดจนได้มี

พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน ให้สิทธิผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในด้านการยกเว้นภาษีอากรไว้หลายประการ ซึ่งกรมศุลกากรจะมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินพิธีการนำเข้าและส่งออก ตลอดจนเอกสารเกี่ยวกับการยกเว้นภาษีอากรเครื่องจักรและวัตถุดิบ

อย่างไรก็ตามในการทำธุรกิจระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการนำเข้าหรือส่งออก การซื้อขายต้องมีเอกสารการค้าเพื่อการนำเข้าหรือส่งออก ผู้ประกอบธุรกิจระหว่างประเทศเมื่อได้ตกลงซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศแล้ว ผู้ซื้อในต่างประเทศต้องเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (Letter of Credit: L/C) กับธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศและส่งเอกสารให้กับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยแล้ว ผู้ส่งออกจะต้องไปติดต่อกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศเกี่ยวกับการรับเงินค่าสินค้าที่จะส่งออกไปนั้น ขั้นตอนต่อไปคือติดต่อกับบริษัทสายการบินหรือตัวแทนเรือเพื่อขนส่งสินค้าที่จะส่งออก บริษัทสายการบินหรือตัวแทนเรือจะออกเอกสารขนส่งทางอากาศยานหรือเรือบรรทุกสินค้า หลังจากนั้นจะไปติดต่อกับกรมศุลกากร ผ่านขั้นตอนของพิธีการศุลกากรส่งสินค้าออก เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะทำการตรวจปล่อยสินค้าไปบรรทุกอากาศยานหรือเรือ โดยจะได้เอกสาร Air Waybill หรือ Bill of Lading จากตัวแทนอากาศยานหรือเรือ ฉะนั้นเอกสารต่างๆที่ใช้ประกอบการเพื่อทำธุรกิจระหว่างประเทศจึงมีความสำคัญ เนื่องจากถ้าเอกสารไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ไม่สมบูรณ์ ฯลฯ จะทำให้การซื้อขายไม่ราบรื่น ไม่สามารถทำการซื้อขายสินค้าได้ เสียเวลา เสียค่าใช้จ่าย เกิดความเสียหายต่อการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ซึ่งอาจทำให้เสียลูกค้าในที่สุด ดังนั้นเอกสารการค้าทุกชิ้นในการทำธุรกิจระหว่างประเทศจึงมีความสำคัญ ถ้าสะดวกที่เอกสารการค้าชิ้นใดชิ้นหนึ่ง อาจจะกระทบต่อการทำธุรกิจทำให้การซื้อขายติดขัด เอกสารการค้าในการทำธุรกิจระหว่างประเทศมีบทบาทและหน้าที่ต่าง ๆ กัน เช่น การนำเข้าต้องใช้เอกสารเพื่อการนำเข้า การส่งออกต้องใช้เอกสารเพื่อการส่งออก การขนส่งสินค้าก็ต้องใช้เอกสารการขนส่ง การประกันภัยมีเอกสารเกี่ยวกับการประกันภัย ด้านการเงินต้องติดต่อกับธนาคารซึ่งต้องใช้เอกสารเกี่ยวกับการธนาคาร เป็นต้น ซึ่งรายละเอียดของเอกสารดังกล่าวจะกล่าวในบทต่อไป เอกสารการค้าจึงมีบทบาทและความสำคัญในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ นอกจากนั้นเอกสารมีบทบาทและหน้าที่ต่าง ๆ กัน เช่น ทำหน้าที่ในการขนส่ง ประกันภัย การชำระเงินและพิธีการเครดิต การแสดงกรรมสิทธิ์ในสินค้า การเรียกร้องค่าเสียหายเกี่ยวกับสินค้า ฯลฯ

ความหมายของธุรกิจระหว่างประเทศและเอกสารการค้า

หลายๆคนจะคุ้นเคยกับธุรกิจภายในประเทศ เนื่องจากในชีวิตประจำวันจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับ การซื้อสินค้ามาใช้ในชีวิตประจำวันในฐานะเป็นผู้ซื้อ ถ้ามีธุรกิจส่วนตัวจะอยู่ในฐานะของผู้ขาย ซึ่งการซื้อขายนี้เราเรียกว่า ธุรกิจภายในประเทศ (Domestic Business) จะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการภายในขอบเขตของประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่ธุรกิจระหว่างประเทศจะมีความยุ่งยากและซับซ้อนมากกว่าธุรกิจภายในประเทศ เนื่องจากธุรกิจระหว่างประเทศเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ทั้งด้านปริมาณ มูลค่า และขนาด ต้องเผชิญกับนโยบายทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของแต่ละประเทศที่แตกต่างกัน ตลอดจนกฎหมายและกฎระเบียบของแต่ละประเทศ ในการซื้อขายใช้เงินตราที่ต่างกัน จึงเกิดปัญหาของอัตราแลกเปลี่ยนที่เปลี่ยนแปลงขึ้นลง แต่ธุรกิจภายในประเทศใช้เงินตราเดียวกัน ดังนั้นผู้ที่ทำธุรกิจระหว่างประเทศจึงควรรู้ความหมายของธุรกิจระหว่างประเทศ (International Business) ว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการต่างๆที่เกิดขึ้นในขอบเขตมากกว่าหนึ่งประเทศ ซึ่งจะมีผลกระทบจากปัจจัยภายนอกไม่ว่าสภาพแวดล้อมภายในประเทศ สภาพแวดล้อมระหว่างประเทศและสภาพแวดล้อมของประเทศที่ทำการค้าด้วย ตลอดจนสภาพการแข่งขัน การแข่งขันระหว่างประเทศและการแข่งขันระหว่างบริษัท ผู้ทำธุรกิจระหว่างประเทศต้องเข้าใจความซับซ้อนต่างๆ เพื่อวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ

ในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ทั้งผู้ส่งออกและผู้นำเข้าจะต้องใช้เอกสารการค้าเป็นสื่อกลางและเป็นหลักฐานในการติดต่อซื้อขายกัน เอกสารการค้าจึงต้องเกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ เอกสารการค้าตรงกับภาษาอังกฤษว่า Trade Documents หรืออาจจะใช้คำว่า Commercial Documents ส่วนคำว่า Trade หมายถึงการค้า และ Commercial หมายถึงการค้า ซึ่งมีความหมายคล้ายคลึงกัน ส่วนคำว่า Trade และ Business เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายและแลกเปลี่ยน สำหรับ Documents หมายถึงเอกสาร พยานหลักฐานประกอบด้วยเอกสาร เมื่อรวมสองคำด้วยกันก็จะเป็น Trade Documents ซึ่งหมายถึงเอกสารการค้า ผู้ขายสินค้าหรือผู้ส่งออก (Exporter) จะจัดส่งสินค้าที่ผู้สั่งซื้อสินค้าติดต่อมา ถ้าผู้ขายได้จัดส่งสินค้าไปให้ผู้สั่งซื้อแล้ว ผู้ขายจะต้องจัดเตรียมเอกสารเพื่อประกอบการส่งออกสินค้า ในทางตรงกันข้ามถ้าเป็นผู้ซื้อสินค้าจากต่างประเทศจะเป็นผู้นำเข้า (Importer) จะซื้อสินค้าหรือนำเข้าสินค้าต้องเตรียมเอกสารเพื่อประกอบการนำเข้า เอกสารประกอบเพื่อการนำเข้าและส่งออกจะได้กล่าวรายละเอียดในบทต่อๆ

ไป สรุปเอกสารการค้าในที่นี้หมายถึง เอกสารที่ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกนำมาใช้ในการทำธุรกิจระหว่างประเทศเพื่อนำสินค้าเข้าหรือในการส่งสินค้าออกไปยังต่างประเทศ

กิจกรรมที่ 1

1. ในความเห็นของนักศึกษา ธุรกิจระหว่างประเทศและเอกสารการค้ามีบทบาทและความสำคัญอย่างไร
2. ให้นักศึกษาให้ความหมายของธุรกิจระหว่างประเทศ และเอกสารการค้าระหว่างประเทศในความเข้าใจของนักศึกษาเอง

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเอกสารการค้าระหว่างประเทศ

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจระหว่างประเทศ โดยเฉพาะผู้ที่เป็นผู้นำสินค้าเข้าจากต่างประเทศและผู้ส่งสินค้าออกไปยังต่างประเทศ จะต้องใช้เอกสารการค้าต่างๆในการนำสินค้าและส่งออกสินค้า ดังนั้นจึงต้องรู้จักผู้ที่เกี่ยวข้องกับเอกสารการค้าในการนำเข้าสินค้าและการส่งออกสินค้า ซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีบทบาทความสำคัญที่แตกต่างกัน ผู้นำเข้าและผู้ส่งออกจึงควรเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของแต่ละกลุ่ม ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มด้วย กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเอกสารการค้าในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ได้แก่ ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ธนาคาร ผู้รับประกันภัย ผู้รับขนส่ง สุลกากร ผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น องค์กรและส่วนราชการที่ต้องออกใบอนุญาตให้แก่ผู้นำเข้าสินค้าและส่งออก กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเอกสารการค้า รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

1. **ผู้ส่งออก** การจัดตั้งธุรกิจของผู้ส่งออกอาจจัดตั้งในรูปแบบดังนี้ (1) เป็นนิติบุคคล เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญ เป็นต้น (2) เป็นร้านค้า (3) เป็นสำนักงานผู้แทน (4) เป็นสหกรณ์ มูลนิธิ โรงเรียน (5) เป็นกิจการร่วมค้า ตาม พ.ร.บ.สุลกากร พ.ศ. 2469 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 329 ข้อ 9 วรรคแรก กำหนดไว้ว่า

ก่อนที่จะส่งของใดๆออกนอกราชอาณาจักร ผู้ส่งของออกต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนตาม พ.ร.บ.สุลกากรและตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสุลกากร ต้องยื่นใบขนสินค้าโดยถูกต้องและเสียภาษีอากรจนครบถ้วนหรือวางเงินไว้เป็นประกัน การขอวางเงินประกันให้เป็นไปตามระเบียบที่กรมสุลกากรกำหนด

ปัจจุบันกรมศุลกากรได้มีการจัดระเบียบพิธีการสมัยใหม่ไม่เหมือนกับอดีต ซึ่งต้องมีพิธีการยืดยาวและใช้เวลานาน ผู้ส่งออกปัจจุบันหากใช้ระบบ Electronic Data Interchange (EDI) สามารถผ่านพิธีการประเมินอากร ตรวจสอบปล่อยสินค้า การขอชดเชยอากร คืนอากร เป็นต้น ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ขนสินค้าลงเรือส่งไปต่างประเทศได้รวดเร็วเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมเอกสารการติดต่อกับราชการ ลดต้นทุน มีข้อมูลข่าวสารทันสมัย ซึ่งช่วยให้ประเทศสามารถขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศ มีข้อมูลการส่งออกนำเข้าที่ครบถ้วนทันต่อเหตุการณ์ สามารถกำหนดนโยบายนำเข้าส่งออกได้อย่างมีประสิทธิภาพและการจัดเก็บภาษีอากรมีประสิทธิภาพ

2. ผู้นำเข้า การนำสินค้าเข้านั้นมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ การนำเข้าวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้าและนำมาเพื่อบริโภคใช้สอย การนำเข้าหรือเป็นผู้ซื้อสินค้านั้นถ้าจะแบ่งแยกเป็นประเภทก็คล้ายกับผู้ส่งออก เช่น เป็นนิติบุคคล ร้านค้า องค์กรค้าต่าง ๆ เป็นต้น จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.ศุลกากร 2469 เช่นเดียวกัน กรมศุลกากรได้จัดระบบการนำเข้าผ่านพิธีการสมัยใหม่ตามที่กล่าวไว้แล้วในเรื่องผู้ส่งออก ผู้นำเข้าจะต้องเรียนรู้การสั่งสินค้า การชำระเงิน การส่งมอบสินค้า และการบรรจุหีบห่อต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้การนำเข้าบังเกิดผลดีและผ่านพ้นอุปสรรคปัญหาต่างๆ ได้ดี

3. ธนาคาร ดั้งเดิมมนุษย์ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนโดยใช้สินค้าแลกกับสินค้า ต่อมาเมื่อมนุษย์สามารถเลือกหาสื่อกลางในการชำระค่าสินค้าได้แล้ว เกิดระบบธนาคารเป็นสถานที่เชื่อมโยงให้ผู้ซื้อและผู้ขายได้รับความสะดวกและติดต่อชำระเงินโดยผ่านธนาคาร ทำให้กิจการค้าระหว่างประเทศประสบความสำเร็จสูงสุด เช่น การใช้เลตเตอร์ออฟเครดิต ทำให้เกิดความมั่นใจทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย บริการสินเชื่อประเภทซื้อของเงิน (Trust Receipt) หรือ T/R จากธนาคาร เพื่อนำสินค้าไปจำหน่ายก่อนแล้วนำเงินมาชำระภายหลัง ทำให้ผู้ขายสามารถขวงเงินเพื่อนำเงินไปซื้อวัตถุดิบเพื่อการผลิตสินค้าก่อนได้

ระบบธนาคารของทุกประเทศจะมีธนาคารกลางเป็นผู้ควบคุมการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งประกอบด้วยธนาคารที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการเฉพาะกิจ เช่น ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และ Industrial Finance Corporate เป็นต้น บทบาทของธนาคารส่วนใหญ่จะให้บริการต่าง ๆ เช่น บริการสินเชื่อ บริการรับประกันความเสี่ยง บริการเรียกเก็บเงินให้กับผู้ส่งออก บริการรับ

ฝาก การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น มีหน้าที่อื่นๆ เช่น การให้สินเชื่อเพื่อการลงทุน การค้า การผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายในประเทศและต่างประเทศ สินเชื่อที่อยู่อาศัย เป็นต้น

4. ผู้รับประกันภัย ได้แก่ บริษัทประกันภัย ผู้รับประกันภัยหรือตัวแทนหรือหน่วยราชการ เช่น สภาหอการค้าไทย กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นผู้ออกใบรับรองประกันภัย

ภัยที่ได้รับการคุ้มครอง เช่น ภัยทางทะเล อัคคีภัย การระเบิด โจรกรรม เป็นต้น

ภัยที่ไม่คุ้มครอง เช่น การกระทำอันมิชอบของผู้เอาประกันภัย การสึกกร่อน สึกหรือตามธรรมชาติของวัตถุที่เอาประกันภัย เป็นต้น ภัยสงคราม การนัดหยุดงาน

วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายอันเกิดจากการเสี่ยงภัยในการลำเลียงสินค้า เช่น ภัยจากธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่า หากตัวสินค้าเสียหายก็จะได้รับการชดเชยไม่ได้สูญหายไปเปล่าๆ แต่ก็ได้ครอบคลุมไปเสียทุกอย่าง เช่น ภัยจากสงคราม จากการจลาจล ภัยจากนิวเคลียร์ เป็นต้น

ผู้เอาประกันภัยจะมีกรมธรรม์ประกันภัยเป็นหนังสือหลักฐานในการตกลงกันในรายละเอียดต่างๆ เช่น เงื่อนไขการประกันภัย รายละเอียดของการขนส่งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ และเป็นหลักฐานที่จะเรียกเก็บเงิน การชำระเงินระหว่างผู้รับประกันภัย ส่วนใหญ่การประกันภัยสินค้าจะให้กรมธรรม์แบบ Institute Cargo Clause แบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ แบบ A, B, และ C สำหรับประเทศไทยมีกรมประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ เป็นผู้ควบคุมดูแลกิจการประกันภัยทุกประเภท ผู้สนใจเปิดเว็บไซต์ www.doi.go.th

5. ผู้รับขนส่ง บทบาทและความสำคัญของการขนส่งมีผลต่อการค้าระหว่างประเทศมาก แต่ละประเทศจึงถือว่าการขนส่งคมนาคมซึ่งหมายถึงถนนหนทาง เป็นโครงการพื้นฐาน (Infrastructure) ที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นสื่อที่จะนำสินค้าไปสนองความต้องการของประชาชนประเทศที่พัฒนาแล้วจึงจัดระบบการขนส่งที่ทันสมัย สะดวก รวดเร็วและปลอดภัย ผู้รับขนส่งได้แก่ (1) บริษัทผู้รับขนทางทะเลหรือตัวแทน (2) บริษัทสายการบิน (3) พนักงานผู้รับฝากไปรษณีย์ภัณฑ์ (4) นายสถานีหรือเสมียนผู้ลงบัญชี หรือผู้รับเงินตามสถานีรถไฟ (5) บริษัทเจ้าของรถบรรทุกเอกชนหรือองค์กรของรัฐที่ให้บริการด้านรถบรรทุกสินค้า (6) องค์กรรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) บริษัท ขนส่ง จำกัด (บ.ข.ส.) และ (7) บริษัทขนส่งเอกชน เช่น Express Transportation Organization เป็นต้น

ปัจจุบันผู้รับขนส่งแบบประตูถึงประตู คือ จากประตูโรงงานประเทศผู้ส่งออกถึงประตูบริษัทร้านค้าของผู้ซื้อสินค้า โดยรับจัดทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างเริ่มตั้งแต่นำสินค้ามาเก็บไว้ในโรงงานแล้วจัดทำพิธีการศุลกากรส่งออก จัดในเรื่องการขนส่งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ ตามลักษณะสินค้าไปยังท่าเรือของประเทศผู้ซื้อสินค้า จัดทำพิธีการศุลกากรนำเข้า เสียภาษี แล้วบรรทุกสินค้านั้นไปถึงประตูบริษัทของผู้ซื้อด้วยความรวดเร็วและสะดวกทุกอย่าง ถึงแม้จะมีราคาค่าขนส่งแพงแต่เป็นบริการที่รวดเร็วสร้างความพึงพอใจแก่พ่อค้าเป็นอย่างมาก บริการที่วานี้จัดโดยบริษัท (1) Delphi Hilbom Liyn (Thailand) Limited หรือ DHL (2) Federal Express Corporation หรือ FedEx, (3) BAX Global (Thailand) Co., Ltd. (4) TNT Express Worldwide (Thailand) Co., Ltd. และ (5) United Parcel Service Co., Ltd. หรือ UPS เป็นต้น ผู้ต้องการทราบรายละเอียด โปรดติดต่อเวปไซด์ www.mot.go.th และเวปไซด์กรมต่าง ๆ ภายในกระทรวงคมนาคม

6. **ศุลกากร** กิจการภาษีของไทยมีมาแต่สมัยสุโขทัย ในยุครัตนโกสินทร์รัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงจัดตั้งโรงภาษี ต่อมารัชการที่ 4 ใช้การเก็บภาษีร้อยละสามเปลี่ยนจากโรงภาษีเป็นศุลกากรสถาน (Custom House) ยุคใหม่ของศุลกากรไทยเริ่มปี 2417 ในรัชกาลที่ 5 ต่อมาในปี 2497 ได้ตั้งกรมศุลกากรที่คลองเตย เศรษฐกิจของไทยได้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ได้จัดเก็บภาษีอากรจากสินค้านำเข้าและส่งออก ดูแลป้องกันการลักลอบหนีศุลกากร ทำการจัดเก็บได้ตามเป้าหมาย ปัจจุบันใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงาน นำระบบผ่านพิธีการระบบอีดีไอ นำระบบการชำระภาษีผ่านธนาคารพาณิชย์มาใช้ สามารถผ่านพิธีการชำระภาษี คืนเงินภาษี และนำสินค้าลงเรือได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพมาก หน้าที่ปัจจุบันของกรมศุลกากรส่วนใหญ่จะเน้นหนักไปในการเก็บภาษีอากร ควบคุมสินค้านำเข้าส่งออก รวบรวมสถิติสินค้านำเข้าส่งออก เสนอปรับปรุงนโยบายศุลกากรให้สอดคล้องกับองค์การศุลกากรและองค์การการค้าโลก พัฒนาขีดความสามารถในการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้สามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ ได้จัดทำหนังสือพิกค้อตราศุลกากรฉบับปรับปรุงใหม่วันที่ 1 มกราคม 2545 นับเป็นคู่มือสำคัญของผู้นำเข้าและส่งออกสินค้าเป็นอย่างมาก ผู้สนใจติดต่อเวปไซด์ www.customs.go.th

7. ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น กรมปลศสัตว์ ทำหน้าที่ออกใบอนุญาตการนำเข้าสัตว์

- กรมสรรพสามิต ทำหน้าที่ออกใบอนุญาตนำเข้าและส่งออกสุรยา ยาสูบ
- กรมวิชาการเกษตร ทำหน้าที่ออกใบอนุญาตการนำเข้าพันธุ์ไม้ เมล็ดพันธุ์พืช
- กรมทรัพยากรธรณี ทำหน้าที่ออกใบอนุญาตนำเข้าแร่เข้ามาในประเทศ
- กรมตำรวจ ทำหน้าที่ออกใบอนุญาตนำเข้าวัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง

- กรมโรงงานอุตสาหกรรม ทำหน้าที่ออกใบอนุญาตนำเข้าเคมีภัณฑ์ วัตถุอันตราย
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ทำหน้าที่ออกใบอนุญาตนำเข้าสินค้าตามพระราชกฤษฎีกามาตรฐานอุตสาหกรรม เช่น ผงซักฟอก ไม้ขีดไฟ เตาไร้ไฟฟ้า หลอดไฟฟ้า เป็นต้น
- กรมศิลปากร ทำหน้าที่ออกใบอนุญาตนำเข้าและส่งออกวัตถุโบราณ
- กระทรวงกลาโหม ทำหน้าที่ออกใบอนุญาตนำเข้ายุทธภัณฑ์ต่าง ๆ
- กระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ออกหนังสือรับรองสินค้าปลอดจากเชื้อโรค
- สภาหอการค้าไทย หอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรมไทย ทำหน้าที่ในการออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิด

ประเภทของเอกสารการค้าระหว่างประเทศ

เอกสารประกอบในการทำธุรกิจระหว่างประเทศจำแนกดังนี้ เอกสารการนำเข้า เอกสารการส่งออก เอกสารการขนส่ง เอกสารการประกันภัย เอกสารธนาคาร ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวในบทต่อไป ประเภทของเอกสารการค้าในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ มี 5 ประเภท ดังนี้

1. เอกสารการนำเข้า ได้แก่ ใบขนขาเข้า ใบตราส่งสินค้า ใบราคาสินค้า บัญชีรายละเอียดบรรจุหีบห่อ ใบแจ้งยอดเบี่ยประกัน ใบสั่งปล่อย แบบธุรกิจต่างประเทศ 2 (ธ.ต.2) ใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตสำหรับการควบคุมการนำเข้า ใบรับรองแหล่งกำเนิด แบบแสดงรายละเอียดราคากรมศุลกากร
2. เอกสารการส่งออก ได้แก่ ใบขนสินค้าขาออก บัญชีราคาสินค้า แบบธุรกิจต่างประเทศ 1 (ธ.ต.1) บัญชีรายละเอียดบรรจุหีบห่อ ฯลฯ
3. เอกสารธนาคาร ได้แก่ เลตเตอร์ออฟเครดิต ฯลฯ
4. เอกสารการขนส่ง ได้แก่ เอกสารประกอบการขนส่งทางทะเล (Ocean Waybill) เอกสารประกอบการขนส่งทางอากาศ (Air Waybill) ฯลฯ
5. เอกสารการประกันภัย ได้แก่ กรมธรรม์ประกันภัย หนังสือรับรองการประกันภัย

กิจกรรมที่ 2

1. ให้นักศึกษาหาสถานที่ตั้ง เบอร์โทรศัพท์ โทรสาร ตลอดจนอีเมลล์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเอกสารการค้าระหว่างประเทศในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ
2. ประเภทของเอกสารการค้าระหว่างประเทศดัง ได้กล่าวข้างต้น ให้นักศึกษาหาสถานที่ติดต่อเพื่อขอเอกสารการค้าแต่ละชิ้น
3. ให้นักศึกษาติดต่อกับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเอกสารการค้าระหว่างประเทศ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเอกสารการค้าแต่ละประเภท สอบถามรายละเอียดเพื่อประโยชน์ในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ

สรุป

ธุรกิจระหว่างประเทศจะเกี่ยวข้องกับการซื้อขายแลกเปลี่ยนและบริการระหว่างประเทศ นับวันทวีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศที่สามารถส่งออกมูลค่ามากจะทำให้รายได้เข้าสู่ประเทศ ถ้านำเข้าสินค้ามูลค่าน้อยจะทำให้ได้เปรียบดุลการค้ากับต่างประเทศ ธุรกิจระหว่างประเทศจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการต่างๆมากกว่าหนึ่งประเทศ ในการทำธุรกิจระหว่างประเทศทั้งผู้ซื้อและผู้ขายต้องใช้เอกสารการค้าเป็นสื่อกลางและเป็นหลักฐาน ในการติดต่อซื้อขายกัน ซึ่งเรียกกันว่า Trade Documents หรือ Commercial Documents เอกสารการค้าในที่นี้หมายถึงเอกสารที่ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกนำมาใช้ในการทำธุรกิจระหว่างประเทศเพื่อการนำเข้าสินค้าหรือส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายต้องเตรียมเอกสารต่าง ๆ เพื่อประกอบการนำเข้าหรือส่งออกสินค้า เอกสารการค้ามีความสำคัญและบทบาทในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ถ้าเอกสารต่างๆที่ใช้ประกอบเพื่อทำธุรกิจระหว่างประเทศไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ไม่สมบูรณ์ ขาดหาย ฯลฯ ย่อมเป็นอุปสรรคในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ทำให้ธุรกิจการซื้อขายไม่ราบรื่นหรือไม่สามารถทำการซื้อขายได้ เสียค่าใช้จ่ายและเสียเวลา ซึ่งจะยังความเสียหายต่อการทำธุรกิจระหว่างประเทศ เอกสารแต่ละประเภทมีบทบาทและหน้าที่ต่าง ๆ กัน เช่น ทำหน้าที่ช่วยในการ (1) ส่งสินค้าออกหรือนำสินค้าเข้า (2) ขนส่งสินค้า (3) ประกันภัย (4) การชำระเงิน (5) แสดงกรรมสิทธิในสินค้า (6) เรียกร้องค่าเสียหาย ฯลฯ

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเอกสารการค้าระหว่างประเทศ ได้แก่ ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ธนาคาร ผู้รับประกันภัย ผู้รับขนส่ง สุลกากร ฯลฯ เอกสารการค้าระหว่างประเทศมีหลายประเภท เช่น เอกสารการนำเข้า เอกสารการส่งออก เอกสารธนาคาร เอกสารการขนส่งและ เอกสารการประกันภัย

แบบฝึกหัด

1. เอกสารการค้าและธุรกิจระหว่างประเทศ มีบทบาทและความสำคัญอย่างไรในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ
2. กลุ่มบุคคลดังต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับธุรกิจระหว่างประเทศอย่างไร
  - สุลกการ
  - ธนาคาร
  - ผู้รับประกันภัย
3. จงให้ความหมายของ
  - Document
  - Trade
  - Commercial
  - Trade Documents และ Commercial Documents
4. ในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ท่านควรจะเข้าใจความหมายของคำต่อไปนี้
อย่างไร
  - International Business
  - Global Standardization
  - Global Firm
  - Multinational Corporation
5. เอกสารการค้าที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจระหว่างประเทศ มีประเภทใดบ้าง
จงอธิบาย